

Posudek bakalářské práce Jasmíny Srpové: Handicap jako příležitost

Jasmínu Srpovou zajímal vztah sourozenců, z nichž jeden žije s vážným zdravotním handicapem. Využila jsem blízkost svých přátel a příbuzných a přizpůsobily jsme téma na míru. Seznámila jsem Jasmínu s dvěma ženami, které se staly protagonistkami této práce. Jsou to sestry dvou mužů, jejichž životy jsou poznamenány poměrně značným tělesným handicapem. Jde o muže 1. Zdeněk Neubauer a 2. Zdeněk Pinc. Tito dva Zdenkové se stali tématem práce nejen proto, že oba se celoživotně potýkali s tělesným handicapem, ale také proto, že jejich cesty životem se na mnoha místech potkávaly (učitelé UK, filosofové, přátelé, sousedé). Ačkoliv si nebyli podobni naturelem, podobali se ve způsobu, jak své životní těžkosti řešili, a také v tom, že navzdory životním překážkám byli v životě spokojeni, z života se radovali, jejich život byl úspěšný a snad i s jakýmsi přesahem. Životní příběhy obou mužů jsou zde referovány jejich sestrami (Alena Nová je sestra ZP a Kamila Bendová se sestra ZN) a autorka dala dílu formu životopisné eseje (popsaná v kapitole o metodologii). Ta je založena na rozhovorech s respondentkami, které se po letech rozpomínají na mládí prožité se svými bratry, a to s ohledem na jejich nemoc. Autorka strukturovala vyprávění podle životních etap dětství, vzdělávání, dospělost, kariéra a nesnáze v časech mezi 1968 - 1989, a život a práce po nich, a tyto etapy staví vedle sebe, aby bylo možné sledovat podobnosti a odlišnosti osudů, komparovat je a zároveň zamýšlet se nad příčinami těchto podob a rozdílů. A hlavně, jak to s bratry prožívaly jejich sestry a jak je to formovalo.

Práce stojí na pěkně provedeném teoretickém uvedení do problematiky rodiny a dítěte s handicapem na 12 stranách, pro praktickou část je vyhrazeno 30 stran. Analýza neboli porovnání teoretických tezí se zkoumanými daty je na 10 stranách. Nakonec Přílohy, což je oddíl přepsaných a autorizovaných rozhovorů na cca 50 stranách.

Jaký je přínos této práce? Bylo by jednoduché říct, že výsledkem této práce je zjištění, že po 70 letech života člověk už je smířený a srovnaný, vlastně už žádný handicap není, že se člověk s tím už naučil žít, a není už o čem mluvit. Ale tato lehkomyšlnost a banálnost v práci není. Ano, něco takového se může zdát, když o handicapu rozhoduje společnost jako vnější arbitr: handicap je takový, jaký ho i se všemi předsudky vytvoří společenství či společnost. Jakoby na nějaké pomyslné škále je určena míra či intenzita handicapu, což pak ovlivňuje míru společenské přijatelnosti, právo na pomoc a různé ohledy (o čemž je poslední kapitola, s názvem Handicap jako sociální konstrukt). Ale na druhé straně handicap vždy nese konkrétní jedinec, který svůj úděl nemůže nechat jen na tom, jak tomu rozumí společnost, ale musí své břemeno po svém osobním způsobu celoživotně táhnout, utvářet se a žít s tím. Práce je tedy o přijetí handicapu, ne však pasivně (že s tím stejně nic nejde dělat), ale aktivně a pokorně, a v takovém postoji se otevírá prostor pro odhalení tajemství a nalezení smyslu. Proto také dostala práce svůj název Handicap jako příležitost a autorka se ho věrně drží až do konce.

V práci ale jde nejen o ZN a ZP, ale také o jejich sestry. Tady je možné zahlédnout i slabší stránku práce. Ukázalo se nakonec, že vyprávění sester bylo v obou případech do určité míry limitované. Respondent může říct jen to, co si pamatuje, a to, co chce, aby čtenář/posluchač četl/slyšel, a také to, na co se ho tazatel zeptá. Vyprávění bylo místy neúplné, místy i

tendenční. Vyšlo také najevo, že představa obou respondentek, že se svými bratry sdílely celý život, je (mírně řečeno) iluzí. Obě vyprávění více či méně končí svatbou respondentek, kdy do vztahu s bratrem zasahuje postava švagra. Jasmína se s „prázdnými místy“ vyrovnala tak, že doplnila informace z jiných zdrojů, u ZP především z Ováda obce, medailonků osobností pořízených Pamětí národa, u ZN z nekrologů, různých textů a diskusních pořadů ad. Tím ale došlo k jisté informační nevyváženosti: o ZP je víc informací než o ZN. ZN si držel svůj život s handicapem v soukromí, nemluvil o tom, natož aby o tom psal. Vnitřní život ZN neznala ani sestra Kamila.

Mým cílem, coby vedoucí práce, bylo maximalizovat zisky z této práce, a pokusit se pochopit, jak ZN a ZP rozuměli svému postižení ve světle jejich filosofického uvažování a vůbec ve světle jejich duchovního díla. To se ale v této práci Jasmíně nepodařilo, byl by to totiž úkol nadmíru náročný.

Práce je napsána velmi kultivovaně, ale několik chyb se přece jen vyskytlo. Nejsou ale nijak zásadní, jde spíše jen o vady stylistické či nepřesné vyjádření, přesto na ně upozorním, aby nedošlo k nedorozumění.

Na str. 38: „ZP zakládal různé spolky, např. Klikoživ...“, mělo být napsáno, že pomáhal zakládat, nikoliv zakládal. Bylo jich na to více.

Na str. 48: „Jeho (ZN) švagr a švagrová byli v podstatě státními zločinci“. Nikoliv švagrová, ale sestra.

Na str. 54 je nejasná věta „Nejmladší dcera Kamily, Markéta, později z řečtiny, ke které měl Zdeněk blízko.“

Na str. 58: „(tady zaniká ten pěkný příběh, jak Alena si chtěla sníst rohlík, ale babička jí to zakázala).“ Věta v závorce je neodstraněný pozůstatek korektorského zásahu.

Na str. 44: Spíše než že „s vládnoucí mocí sympatizoval“ by bylo vhodnější napsat, že s vládnoucí mocí se naučil žít.

Na str. 66: „...kdy se rozhodnutím strany stal invalidou“. Mělo zde být vysvětleno, že je to řečeno s nadsázkou (strana o tom nerozhodla).

Na str. 71 se vyskytuje jméno Kamila Nová.

Proč nejsou autoři Singly, Goody, Petrusek, Sokol, Soukup, Adler, Vagnerová, Matějček atd. uvedeni v seznamu použité literatury?

Autorka bakalářské práce Jasmína Srpová zpracovala poměrně náročné téma, k němuž potřebovala dost kuráže. Ta jí zpočátku trochu scházela, ale v průběhu času se osmělila, badatelská odvaha se rozvinula, i tak ale je práce poznamenána časovou tísní a uspěchaností. Přesto je výsledkem pěkná, čtivá a zajímavá práce. Vzhledem k uvedeným chybám navrhuji hodnotit práci známkou Dvě, ale jsem ochotná připustit i známku Jedna, v závislosti na kvalitě obhajoby.